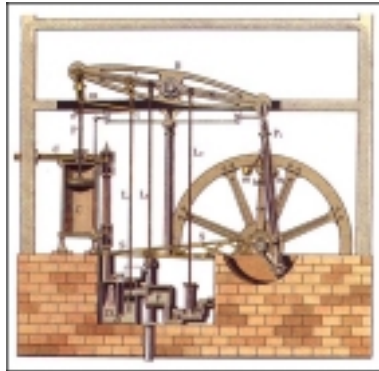

MEMÒRIA D'ACTIVITATS

CURS 2002-2003

**DEPARTAMENT D'HISTÒRIA I
INSTITUCIONS ECONÒMIQUES**

UNIVERSITAT DE BARCELONA

U

B

MEMÒRIA D'ACTIVITATS CURS 2002-2003

DEPARTAMENT D'HISTÒRIA I INSTITUCIONS ECONÒMIQUES

ÍNDIX

MEMBRES DEL DEPARTAMENT	5
PUBLICACIONS DELS MEMBRES DEL DEPARTAMENT	7
CONGRESSOS I PRESENTACIÓ DE COMUNICACIONS	15
CURSOS, CONFERÈNCIES I SEMINARIS	21
DOCÈNCIA IMPARTIDA PELS MEMBRES DEL DEPARTAMENT	25
PROGRAMA DE DOCTORAT	29
CURS D'INTRODUCCIÓ A LA HISTÒRIA	31
TESIS DOCTORALS LLEGIDES	33
TREBALLS DE RECERCA LLEGITS	35
GRUPS DE RECERCA	37
ACTIVITATS REALITZADES PEL DEPARTAMENT	43

MEMBRES DEL DEPARTAMENT

Director

Dr. Jordi Catalan Vidal

Secretari

Dr. Daniel Aurelio Tirado Fabregat

Administrativa

Sra. Violeta Calderón Pérez

Professors

Dr. Jordi Nadal Oller (Catedràtic Emèrit)

Dra. Francesca Antolín Fargas (Catedràtica d'Universitat)

Dr. Lluís Argemí d'Abadal (Catedràtic d'Universitat)

Dr. Jordi Catalan Vidal (Catedràtic d'Universitat)

Dr. Gaspar Feliu Montfort (Catedràtic d'Universitat)

Dr. Pere Pascual Domènech (Catedràtic d'Universitat)

Dr. Carles Sudrià Triay (Catedràtic d'Universitat)

Dr. Enric Tello Aragay (Catedràtic d'Universitat)

Dr. Josep Maria Benaul Berenguer (Professor Titular d'Universitat)

Dr. Angel Amado Calvo Calvo (Professor Titular d'Universitat)

Dra. Montserrat Carbonell Esteller (Professora Titular d'Universitat)

Dr. Josep Colomé Ferrer (Professor Titular d'Universitat)

Dra. Montserrat Duran Pujol (Professora Titular d'Universitat)

Dra. Paloma Fernández Pérez (Professora Titular d'Universitat)

Dr. Jordi Pascual Escútia (Professor Titular d'Universitat)

Dr. Alejandro Sánchez Suárez (Professor Titular d'Universitat)

Dr. Ricard Soto Company (Professor Titular d'Universitat)

Dr. Daniel Aurelio Tirado Fabregat (Professor Titular d'Universitat)

Dr. César Yáñez Gallardo (Professor Titular d'Universitat)

Dr. Lluís Castañeda Peirón (Professor Titular d'Escola Universitària)

Prof. Miquel Gutiérrez Poch (Professor Titular d'Escola Universitària)

Prof. Jordi Planas Maresma (Professor Titular d'Escola Universitària)

Dr. Francesc Valls Junyent (Professor Titular d'Escola Universitària)

Dr. Alfonso Herranz Loncán (Professor Titular Interí d'Escola Universitària)

Dr. Antoni Lucchetti Farré (Professor Titular Interí d'Escola Universitària)

Prof. Ramon Ramon Muñoz (Professor Titular Interí d'Escola Universitària)

Professors Associats

Prof. Rafael Alcalde Ceravalls

Tècnic de Suport a la Recerca

Sr. Raimon Soler Becerro

Professors Ajudants i Becaris

Sr. Marc Badia Miró

Sra. Yolanda Blasco Martel

Sra. Elsa Bolado Castañera

Sra. Laura Calosci

Sr. Alexander Elu Terán

Sra. Meritxell Estruch Gubern

Sra. Roser Galí Izard

Sra. Pilar Nogués Marco

Sra. Rosa Lluch Bramón

Sra. Celia Lozano López de Medrano

Sr. Julio Martínez Galarraga

Sr. Javier San Julián Arrupe

Sra. Alessandra Vannini

Sr. Daniel Vázquez Saavedra

PUBLICACIONS DELS MEMBRES DEL DEPARTAMENT

ANTOLIN FARGAS, FRANCESCA

- Antolín, F., “Objectives, Structure and Strategy in Spanish Electricity Supply. The Impact of Regulation”, *Proceedings from the 6th Annual Congress of the European Business History Association* (publicación electrónica), Helsinki (Finlàndia): 2003, pp. 1-19.

ARGEMI D'ABADAL, LLUIS

- Argemí, L., “El pensamiento económico en Francia en el siglo XVIII”, a Luis Perdices de Blas (ed.), *Historia del Pensamiento Económico*, Madrid: Síntesis, 2003.
- Argemí, L., “Los estilos económicos”, a *Mélanges offerts à Ch. Lesselbaum*, París: Ed. Hispaniques, 2002, pp. 43-54.

BENAU BERENGUER, JOSEP MARIA

- Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003.
- Benaul, J.M. *et al.*, “La industria tradicional”, a Nadal, J. (dir.), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 30-47.
- Benaul, J.M. *et al.*, “Las industrias de la Primera Revolución Industrial”, a Nadal, J. (dir.), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 132-175.
- Nadal, J.; Benaul, J.M.; Germán, L.; Carmona, J., i Miranda, J.A., “Dos excepciones los éxitos de Cataluña y el País Vasco”, a Nadal, J. (dir.), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 204-229.
- Benaul, J.M. (revisión y ampliación) *et al.* “Crisis, reconversión e integración en Europa, 1975-2000” a Nadal, J. (dir.), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 389-551.
- Benaul, J.M.; Calvet, J., *Sabadell Asseguradora S.A., 1951-2001. Una trayectoria de arraigo y especialización*, Sabadell: Sabadell Grup Assegurador AIE, 2002.
- Benaul, J.M., “Una cruïlla de canvi social, polític i cultural, 1885-1909”, a *Les fàbriques i els canvis*, Terrassa: Centre de Documentació i Museu Tèxtil, 2002, pp. 15-36.

BLASCO MARTEL, YOLANDA

- Blasco Martel, Y., “Martín Rodrigo y Alharilla: *Los marqueses de Comillas 1817-1925. Antonio y Claudio López*”, *Revista de Historia Industrial*, 21, Barcelona: 2002, (review), pp. 257-260.
- Blasco Martel, Y., “Un esqueleto en el armario: El hallazgo de una nueva fuente bancaria, el Banco de Barcelona. 1844-1920”, *Revista de Historia Industrial*, Barcelona: 2003 (article en premsa).
- Blasco Martel, Y., “Els orígens de la Banca a Espanya (1844-1874)” (Premi Joan Lluís Vives de Comunicació Científica. Març 2003), *El Temps*, Barcelona: 2003.

CALVO CALVO, ANGEL

- Calvo, A., “The shaping of urban telephone networks in Europe (1877-1926)”, *Urban History*, Cambridge: 2002 (article en premsa).
- Calvo, A., “Private ownership and State intervention in the Spanish telephone Industry”, *Journal of Industrial History*, Cambridge: 2002 (article en premsa).

CARBONELL ESTELLER, MONTSERRAT

- Carbonell, M., “Microcrédito, familias y hogares. Barcelona a finales del siglo XVIII”, *Revista de Demografía Histórica*, 2, Madrid: 2002, pp. 23-52.
- Carbonell, M.; Boba, A., “Microcrèdit, famílies i llars a la Barcelona de finals del segle XVIII. Aproximació amb un Sistema d'Informació Geogràfica”, a Ramon Grau (coord.), *El segle de l'absolutisme, 1714-1808*. Barcelona: Quaderns d'Història, 7. Ajuntament de Barcelona. Institut de Cultura, 2002.

CATALAN VIDAL, JORDI

- Catalan, J., “Franquismo y autarquía, 1939-59: enfoques de historia económica”, *AYER. Revista de historia contemporánea*, 46, Madrid: 2002, pp. 263-283.
- Catalan, J., “La ruptura de posguerra y la industrialización, 1939-1975”, a Nadal, J. (dir.), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 233-384
- Catalan, J., “La madurez de una economía industrial 1939-1999”, a De la Granja & De Pablo (coords.), *Historia del País Vasco y Navarra en el siglo XX*, Madrid: 2002, pp. 197-223.

COLOMÉ FERRER, JOSEP

- Colomé, Josep (coordinador), *De l'aiguardent al cava. El procés d'especialització vitivinícola a les comarques del Penedès-Garraf*, Vilafranca del Penedès: El 3 de Vuit-Ramon Nadal editor, 2003.
- Colomé, J., “El sector vitivinícola a la segona meitat del segle XIX i primers anys del segle XX”, a J. Colomé (coord.), *De l'aiguardent al cava. El procés d'especialització vitivinícola a les comarques del Penedès-Garraf*. Vilafranca del Penedès: El 3 de vuit-Ramon Nadal editor, 2003, pp. 95-111.
- Colomé, J., “L'explotació de la terra: el contracte de rabassa morta”, a J. Colomé (coord.), *De l'aiguardent al cava. El procés d'especialització vitivinícola a les comarques del Penedès-Garraf*. Vilafranca del Penedès: El 3 de vuit-Ramon Nadal editor, 2003, pp. 225-238.
- Colomé, Josep, “Changement technique dans le secteur viticole catalan au cours du premier tiers du XXe siècle”, a G. Gavinaud-Fontaine i H. Michel (eds.), *Vignobles du sud. XVIe-XXe siècle*. Montpellier: Publications de l'Université Paul-Valéry, 2003.

DURAN PUJOL, MONTSERRAT

- Duran, M., “Oferta y consumo de tejidos en Cataluña en la segunda mitad del siglo XVII”, *Revista de Historia Económica*, XXI, número: extraordinario, Madrid: 2003, pp. 61-88

FELIU MONTFORT, GASPAR

- Feliu, G., “Los libros mayores de la recibiduría de la Orden Militar del Hospital de San Juan de Jerusalén en Cataluña, en el siglo XVI”, a *Transparencia Empresarial y Sociedad del Conocimiento. XII Congreso de AECA*, Madrid: AECA, 2003.
- Feliu, G., “Alguns exemples de manipulacions falsificadores en documents altmedievals catalans”, *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 23/24, Barcelona: pp. 51-68.
- Feliu, G., “El primer impost borbònic sobre Barcelona: el donatiu de 1715”, *Barcelona. Quaderns d'Història*, 7, Barcelona: 2002, pp. 103-118.
- Feliu, G., “La pagesia i els béns comunals”, a Sabaté, F. y Farré, J. (coords.), *Els grans espais baronials a l'Edat Mitjana*. Lleida: Pagès Editors, 2002, pp. 23-40.

FERNÁNDEZ PÉREZ, PALOMA

- Fernández, P., “Doreen Arnoldus (2002), *Family, Family Firms and Strategy. Six Dutch Family Firms in the Food Industry, 1880-1970*”, *Revista de Historia Industrial*, Barcelona: 2003 (review).
- Fernández, P., “Pròleg” del llibre de Pieras, M. i Perelló, B., *Antoni Fluxà Figuerola, 1853-1918. Família, indústria i formació*, Inca (Mallorca): Ajuntament d'Inca, 2003, pp. 9-12.
- Fernández, P., “Cádiz”, a *Dictionary of Early Modern Europe*, New York: Charles Scribner's Sons, 2003 (article en prensa).
- Fernández, P., “Charles III”, a *Dictionary of Early Modern Europe*, New York: Charles Scribner's Sons, 2003 (article en prensa).

GUTIERREZ POCH, MIQUEL

- Gutiérrez, M., “La mecanización de la industria papelera española en un contexto europeo (1836-1880)”, a *Actas del V Congreso Nacional de Historia del Papel en España*. Sevilla: Asociación Hispánica de Historiadores del Papel-Ajuntament de Sarrià de Ter, 2003, pp. 11-31.
- Gutiérrez, M. *et al.*, “La industria tradicional”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 30-47.
- Gutiérrez, M. *et al.*, “Las industrias de la Primera Revolución Industrial”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 132-175.

HERRANZ LONCÁN, ALFONSO

- Herranz, A., “Infraestructuras y desarrollo económico en el Pirineo Central (1850-2000)”, *Ager. Revista de Estudios sobre Despoblación y Desarrollo Rural*, 2, Zaragoza: 2003, pp. 197-226.

LLUCH BRAMON, ROSA

- Lluch, R., “Els masos a l'època medieval. Orígens i evolució”, a R. Congost, G. Jover i G. Biagioli: *L'organització de l'espai rural a l'Euorpa Mediterrània. Masos, possessions, poderi*, Girona: CCG i Associació d'Història Rural, 2003, pp. 37- 64.

NADAL OLLER, JORDI

- Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003.

- Nadal, J., “Introducción. Un recorrido poco exitoso: de la primera a la segunda Revolución Industrial, 1814-1939”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 61-71.
- Nadal, J.; Escudero, A., i Sánchez Picón, A., “Orto y ocaso de una potencia minera”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 102-128.
- Nadal, J. *et al.*, “Las industrias de la Primera Revolución Industrial”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 132-175.
- Nadal, J.; Sudrià, C.; Gómez Mendoza, A., i San Román, E., “Las industrias de la Segunda Revolución Industrial”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 178-201.
- Nadal, J.; Benaul, J.M.; Germán, L.; Carmona, J., i Miranda, J.A., “Dos excepciones: los éxitos de Cataluña y el País Vasco”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 204-229.

PASCUAL DOMENECH, PERE

- Pascual, P., “Els Torelló. Apunt per a una història de la burgesia igualadina”, *Revista d'Igualada*, 8, Igualada: 2001, pp. 7-23
- Pascual, P., “Reseña del libro de F. Comín, P. Martín Aceña, M. Muñoz y J. Vidal, *150 años de historia de los ferrocarriles españoles*”, *Revista de Historia Económica*, XIX-1, Madrid: 2001, pp. 228-236.
- Pascual, P., “Els antecedents de la reforma monetària de Laureà Figuerola”, a Jané Solà, J. (coord.), *Laureà Figuerola i la pesseta*, Barcelona: Societat Catalana d'Economia, 2003, pp. 63-75.
- Pascual, P., “Pròleg” del llibre de Josep Riba i Gabarró, *Història de l'explotació dels lignits del districte de Calaf*, Vic: Eumo Editorial/Ajuntament d'Igualada/CECI, 2003.
- Pascual, P., “Mercader i Riba, Joan”, a A. Simon, *Diccionari d'historiografia catalana*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2003.
- Pascual, P., “Nadal i Oller, Jordi”, a A. Simon, *Diccionari d'historiografia catalana*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2003.
- Pascual, P.; Sudrià, C., “El difícil arranque de la industrialización (1840-1880)”, a Comín, F.; Hernández, M.; Llopis, E., *Historia económica de España. Siglos X-XX*. Barcelona: Crítica, 2002, pp. 203-241.
- Pascual, P., “El comerç de cabotatge a Catalunya (1820-1935). Etapes i factors explicatius de la seva evolució”, a *El transport marítim de cabotatge a la Mediterrània*, Palamós: Universitat de Girona/Ajuntament de Palamós/l'Estrop, 2002, pp. 45-61.

PLANAS MARESMÀ, JORDI

- Planas, J., “La crisi del sector vitivinícola i el moviment associatiu agrari (1876-1912)”, a Colomé, J. (coord.), *De l'aiguarent al cava. El procés d'especialització vitivinícola a les comarques del Penedès-Garraf*, Vilafranca del Penedès: El 3 de Vuit-Ramon Nadal editor, 2003, pp. 239-256.
- Planas, J., “Les cambres agrícoles: una resposta dels propietaris a la crisi agrària del final del segle XIX”, a S. Garrido, J. Planas, J. Pomés et al, *Sindicalisme i món rural a Catalunya, 1900-1975*, Girona: CCG edicions, 2003, pp. 49-72.
- Planas, J., “Cooperativismo y difusión del cambio técnico en la agricultura. La contribución de las cámaras agrícolas (Cataluña, 1890-1930)”, *Historia Agraria*, 30, Madrid: 2001, pp. 87-117.

SANCHEZ SUÁREZ, ALEJANDRO

- Helguera Quijada, J. y Sánchez, A., “Nuevas formas de industria”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 48-56.

SOLER BECERRO, RAIMON

- Soler, R., “L'emigració del negoci. Una aproximació micro-històrica: Gregori Ferrer i Soler (Vilanova i la Geltrú, 1791-1853)”, *Illes i Imperis*, 6, La Coruña: 2002, pp. 5-34
- Prat, M. y Soler, R., “La formación de redes comerciales y el fracaso de la penetración internacional de los tejidos catalanes, 1850-1930”, *Revista de Historia Industrial*, 21, Barcelona: 2002, pp. 201-224.
- Orta, C.; Soler, R.; Ribas, A., “Vilafranca del Penedès, 600 anys d'Hospital”, *Annals de Medicina*, 85-2, Barcelona: 2002, pp. 108 –112.
- Soler, R., *Emigrar per negociar. L'emigració a Amèrica des de la comarca de Garraf: el cas de Gregori Ferrer i Soler, 1791-1853*, Vilanova i la Geltrú: Edicions del Cep i la Nansa, Consell Comarcal del Garraf, Institut d'Estudis Penedesencs, Museu de Vilafranca-Museu del Vi., 2003.
- Soler, R., “De magatzems a cellers. Recuperació de la producció i transformacions empresarials al Penedès, 1940-2000”, a Colomé, J. (coord.), *De l'aiguarent al cava. El procés d'especialització vitivinícola a les comarques del Penedès-Garraf*, Vilafranca del Penedès: El 3 de Vuit-Ramon Nadal editor, 2003, pp. 183-222.
- Soler, R., *Vilafranca i la formació del catalanisme polític. Segles XIX i XX*, Vilafranca del Penedès: Ajuntament de Vilafranca, 2003 (opuscle).

SOTO COMPANYY, RICARD

- Soto, R., “Condicionants religiosos, polítics i econòmics dels països musulmans contemporanis”, *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, XIII, Barcelona: 2002, pp. 9-44.

- Jover, G. i Soto, R., “Colonización feudal y organización del territorio. Mallorca, 1230-1350”, *Revista de Historia Económica*, XX-3, Madrid: 2002, pp. 439-476.
- Soto Company, Ricard i Jover Abellán, Gabriel, “De la agricultura andalusí a la feudal: ¿Una ruptura agroecológica? (Mallorca 1230-1350)”, a Sabio, A.; Iriarte, I. (eds.), *La construcción del paisaje agrario en España y Cuba*, Zaragoza: Ed. Catarata, 2003, pp. 25-52.

SUDRIÀ TRIAY, CARLES

- Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003.
- Sudrià, C. i Bartolomé, I., “La era del carbón”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 74-99.
- Nadal, J.; Sudrià, C.; Gómez Mendoza, A., i San Román, E., “Las industrias de la Segunda Revolución Industrial”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 178-201.
- Pascual, P.; Sudrià, C., “El difícil arranque de la industrialización (1840-1880)”, a Comín, F.; Hernández, M.; Llopis, E., *Historia económica de España. Siglos X-XX*. Barcelona: Crítica, 2002, pp. 203-241.

TIRADO FABREGAT, DANIEL AURELIO

- Tirado, Daniel A.; Jordi Pons, “Una primera aproximación al impacto de las revistas españolas de Historia Económica”, *Boletín de la Asociación Española de Historia Económica*, 27, Madrid: 2003, pp. 21-24.
- Pons, J.; Tirado, D.A.; Paluzie, E., “Integration of markets and industrial concentration: Evidence from Spain, 1856-1907”, *Applied Economics Letters*, 9, Londres: 2002, pp. 237-249.
- Tirado, D.; Pons, J., *Why Italy and not Spain? Comparing Two Industrialization Processes from a Dissagregate Time-Series Perspective*, Barcelona: Documents de Treball de la Divisió de Ciències Jurídiques Econòmiques i Socials (Universitat de Barcelona), febrer 2003.
- Tirado, Daniel A.; Elisenda Paluzie, y Jordi Pons, *Industrial agglomerations and wage gradients: the Spanish economy in the interwar period*, Barcelona: Documents de Treball de la Divisió de Ciències Jurídiques, Econòmiques i Socials. Col.lecció d'Economia E0/103, 2003.
- Tirado, Daniel A.; Elisenda Paluzie, y Jordi Pons, *Industrial agglomerations and wage gradients: the Spanish economy in the interwar period*, París: Document de Travail, 03/01, CERAS, CNRS, 2003.

- Paluzie, E.; Pons, J.; Tirado, D., *The geographical concentration of industry across spanish regions, 1856-1995*, Barcelona: Documents de Treball de la Divisió de Ciències Jurídiques Econòmiques i Socials (Universitat de Barcelona), octubre 2002.
- Tirado, Daniel; Jordi Pons, *Especialización productiva y asimetrías en las fluctuaciones económicas en las regiones europeas*, Barcelona: FEDEA, Documento de Trabajo 2002-23, 2002.

VALLS I JUNYENT, FRANCESC

- Valls, F., “L'aiguardent, el vi i els mercats de la viticultura penedesenca durant el segle XVIII i la primera meitat del XIX”, a Colomé, J. (coord.), *De l'aiguardent al cava. El procés d'especialització vitivinícola a les comarques del Penedès-Garraf*, Vilafranca del Penedès: El 3 de Vuit-Ramon Nadal editor, 2003, pp. 75-94.
- Valls, F., “La industria del cava. De la substitució d'importacions a la conquesta del mercat internacional”, a Colomé, J. (coord.), *De l'aiguardent al cava. El procés d'especialització vitivinícola a les comarques del Penedès-Garraf*, Vilafranca del Penedès: El 3 de Vuit-Ramon Nadal editor, 2003, pp. 143-182.
- Valls, F., “Eaux-de-vie catalanes dans le pays du cognac. Les importations françaises d'eaux-de-vie catalanes pendant la deuxième moitié du XVIIIe siècle”, a H. Michel et G. Gavignaud-Fontaine (coord.), *Vignobles du Sud. XVIe-XXe siècle*, Montpellier: Publications de l'Université Paul-Valéry, 2003, pp. 275 –294.
- Valls, F. *et al.*, “La industria tradicional”, a Nadal, J. (dir.); Benaul, J.M.y Sudrià, C. (dirs. adjuntos), *Atlas de la industrialización de España 1750-2000*, Barcelona: Fundación BBVA-Crítica, 2003, pp. 30-47.

YÁÑEZ GALLARDO, CÉSAR

- Yáñez, C., “Las estrategias de las empresas transnacionales españolas en América Latina. Los casos de Endesa y Telefónica”, *Instituciones y Desarrollo*, 12-13, Barcelona: 2002, pp. 91-129.
- Yáñez, C.; Carreras, A., “Il porto de Barcelona nell'era dell'industrializzazione”, *Memoria e Ricerca*, 11, Forli (Itàlia): 2002, pp. 79-97.

CONGRESSOS I PRESENTACIÓ DE COMUNICACIONS

ANTOLIN FARGAS, FRANCESCA

- Antolín, A., “Global Strategies and National Performance: Explaining the Singularities of the Spanish Electricity Supply Industry”, *Business History Conference and European Business History Association Joint Annual Meetings*, 2003, Lowell-Massachusetts.
- Antolín, A., “Managin the distribution of electricity in Sabin: Building the Grid”, *XXX Symposium of the International Committee for the History of Technology*, 2003, Sant Petersburg.
- Antolín, A., “Objectives, Structure and Strategy in Spanish Electricity Supply. The Impact of Regulation”, *6th Annual Congress of the European Business History Asociation*. Helsinki University, 2002, Helsinki.

ARGEMÍ D'ABADAL, LLUÍS

- Argemí, Ll.; Pascual, J., “Exile and translation”, *European Conference on the History of Economics*, 2003, Lisboa.
- Argemí, Ll., “Historia de la Economía Agraria”, *II Reunión de la Asociación Ibérica de Historia del Pensamiento Económico*, 2002, Porto.
- Argemí, Ll., “Una sperienza di storia del pensiero economico su CDRom”, *Convegno Testi e contesti per le scienze sociale*, 2002.

BLASCO MARTEL, YOLANDA

- Blasco, Y.; Carreras, A.; Lozano, C.; Nogués, P.; Ramon, R., “Historia e Historia Económica: los cursos de introducción a la Historia en la Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de la Universidad de Barcelona”, *VII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, 2003, Murcia.

CALVO CALVO, ANGEL

- Calvo, A., “Technology and productivity in the Spanish cotton industry. A case study from a gender perspective”, *ICOHTEC. XXX Symposium*, 2003, Sant Petersburg.

CARBONELL ESTELLER, MONTSERRAT

- Comentadora: *Coloquio Internacional. Crédito y mercado en el Occidente medieval. Estructuras y estrategias*, 2003, València.
- Carbonell, M., “Second Hand market and Microcredit Instituciones in Barcelona, 18th-19th Centuries”, *Colloque. Les circulations des objets d'occasion*. European University Institute, 2002, Florencia.

- Carbonell, M., “Cambio institucional, asistencia pública y sostenibilidad de las familias trabajadoras (Barcelona, 1750-1850)”, *I Encuentro de Demografía Histórica de la Europa Meridional*, 2003, Maó.

CARRERAS MARÍN, ANNA

- Blasco, Y.; Carreras, A.; Lozano, C.; Nogués, P.; Ramon, R., “Historia e Historia Económica: los cursos de introducción a la Historia en la Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de la Universidad de Barcelona”, *VII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, 2003, Murcia.

CATALAN VIDAL, JORDI

- Catalan, J., “From South to East? SEAT and its suppliers, 1992-2003”, *11th GERPISA International Symposium*, Paris, 2003.
- Catalan, J., “Guerra civil de 1936 i franquisme”, *Segon Congrés de Recerques. Enfrontaments civils: postguerres i reconstruccions*, Lleida, 2002.
- Catalan, J., “Les condicions de vida i la fam.”, *VI Col.loqui d'Història sobre la República, la Guerra Civil i el Franquisme*, Barberà del Vallès, 2002.

COLOMÉ FERRER, JOSEP

- Colomé, J., “El proceso de especialización vitícola catalán: el paso de una agricultura de base orgánica a un sistema de base orgánica avanzada”, *VII Encuentro entre técnicos e historiadores. III Seminario sobre evolución del territorio como punto de encuentro transdisciplinar*, 2003, Palma de Mallorca.

FELIU MONFORT, GASPAR

- Feliu, G., “Los libros mayores de la recibiduría de la Orden Militar del Hospital de San Juan de Jerusalén en Cataluña, en el siglo XVI”, *XII Congreso de AECA. Transparencia empresarial y sociedad del conocimiento*, AECA-Universidad de Cádiz (Dep. de Economía de la Empresa), 2003, Cádiz.

FERNÁNDEZ PÉREZ, PALOMA

- Fernandez, P., “Family Firms in the Age of Globalization. Wire industries in Spain, 1850s-1950s”, *Joint Buisness History Conference-European Business History Association Conference*, 2003, Lowell (Massachusetts).
- Organitzadora de la sessió “Between Cooperation and Competition. Interfirm Relations in Metalworking Industries in Peripheral Europe, 1850s-1950s”, *Joint Business History Conference-European Business History Association Conference*, Lowell (Massachusetts), 26-27 juny 2003.

HERRANZ LONCÁN, ALFONSO

- Herranz, Alfonso, “The Role of Infrastructure Investment in Long-Run Spanish Economic Growth, 1850-1935”, *VI Encuentro de Economía Aplicada*, 2003, Granada.
- Herranz, Alfonso, “Railroad Impact in Backward Countries: Spain, 1850-1913”, *V European Historical Economics Society Conference*, 2003, Madrid.
- Herranz, Alfonso, “Infrastructure and Economic Growth in Spain, 1845-1935”, *Economic History Association 63d Annual Meeting. Dissertation Session*, 2003, Nashville (USA).
- Herranz, Alfonso, “¿Fracasó el sistema ferroviario en España? Reflexiones en torno a la «paradoja de los ferrocarriles españoles»”, *III Congreso de Historia Ferroviaria*, 2003, Gijón.

LOZANO LÓPEZ DE MEDRANO, CELIA

- Lozano, Celia, “Los modelos de educación técnica entre 1800-1914: Europa y los Estados Unidos”, *VII Trobada d’Història de la Ciència i de la Tècnica*, 2002, Barcelona.
- Blasco, Y.; Carreras, A.; Lozano, C.; Nogués, P.; Ramon, R., “Historia e Historia Económica: los cursos de introducción a la Historia en la Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de la Universidad de Barcelona”, *VII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, 2003, Murcia.

LUCCHETTI FARRÉ, ANTONI

- Lucchetti, A., “Canvi tecnològic i transformació del sector d'estiba al port de Barcelona (1965-1996)”, *Congrés d’Història Marítima de Catalunya*, 2002, Barcelona.

NOGUÉS MARCO, PILAR

- Blasco, Y.; Carreras, A.; Lozano, C.; Nogués, P.; Ramon, R., “Historia e Historia Económica: los cursos de introducción a la Historia en la Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de la Universidad de Barcelona”, *VII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, 2003, Murcia.

PASCUAL DOMENECH, PERE

- Presidència de la sessió a “Los ferrocarriles de vía estrecha en España: entre la complementariedad y el aislamiento”, *III Congreso de Historia Ferroviaria. Siglo y medio de ferrocarril en Asturias*, 24-26 de septiembre de 2003, Gijón.
- Pascual, P., “La empresa ferroviaria autóctona. La experiencia de las compañías catalanas”, *Seminario sobre la empresa española en el espejo de la empresa extranjera (1818-1936)*. Organizado por la Fundación Duques de Soria, 2002, Soria.

- Pascual, P., “L'autoconsum i la comercialització en el trànsit cap al capitalisme”, *IV Jornades sobre Sistemes Agraris, Organització Social i Poder Local als Països Catalans: Fires, mercats i món rural*, U. de Lleida i Aj. d'Alguaire, 2002, Alguaire (Lleida).
- Pascual, P., “Viure i treballar a Igualada: creixement urbà i barris obrers (segle XIX)”, *Jornades del Museu. L'habitatge obrer a Catalunya*; Org: Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya, 2002, Terrassa.

PASCUAL ESCÚTIA, JORDI

- Argemi, Lluís i Pascual, Jordi, “Exile and translation”, *European Conference on the History of Economics*, 2003, Lisboa.

RAMON MUÑOZ, RAMON

- Blasco, Y.; Carreras, A.; Lozano, C.; Nogués, P.; Ramon, R., “Historia e Historia Económica: los cursos de introducción a la Historia en la Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de la Universidad de Barcelona”, *VII Encuentro de Didáctica de la Historia Económica*, 2003, Murcia.

TIRADO FABREGAT, DANIEL

- Tirado, D.; Paluzie, E.; Pons, J., “Industrial agglomeration and wage gradients: the Spanish economy in the interwar period”, *Macroeconomics and Economic Geography. Centre For Economic Policy Research*, Modena, 2003.
- Tirado, D.; Pons, J., “Why Italy and not Spain? Comparing two industrialization processes from a disaggregate time-series perspectiva”, *First Iberian Cliometrics meeting. Iberometrics I. Instituto de Ciencias Sociais*, Universidad Nova de Lisboa, Lisboa, 2003.
- Tirado, D.; Pons, J., y Paluzie, E., “Industrial agglomeration and wage gradients: the Spanish Economy in the Interwar Period”, *V Encuentro de Economía Aplicada*, Granada, 2003.
- Tirado, D.; Pons, J., “Especialización productiva y asimetrías en el ciclo económico en las regiones europeas”, *V Encuentro de Economía Aplicada*, Granada, 2003.
- Tirado, D.; Pons, J., y Paluzie, E., “Industrial agglomeration and wage gradients: the Spanish Economy in the Interwar Period”, *VIII Jornadas de Economía Internacional*, Ciudad Real, 2003.
- Tirado, D.; Pons, J., “Especialización productiva y asimetrías en el ciclo económico en las regiones europeas”, *VIII Jornadas de Economía Internacional*, Ciudad Real, 2003.
- Tirado, D.; Pions, J., y Paluzie, E., “Industrial agglomeration and wage gradients: the Spanish Economy in the Interwar Period”, *European Historical Economics Society. 5th Conference*; Universidad Carlos III, Madrid, 2003.

YÁÑEZ GALLARDO, CÉSAR

- Yáñez, C., “Las estrategias de las empresas transnacionales españolas en América Latina. Los casos de Endesa y Telefónica”, *3as. Jornadas de Historia Económica. Simposio n. 13*, Asociación Uruguaya de Historia Económica, 2003, Montevideo.
- Yáñez, C., “Los negocios ultramarinos de una burguesía cosmopolita. Los catalanes en las primeras fases de la globalización, 1750-1914”, *3as. Jornadas de Historia Económica. Simposio n. 15*, Asociación Uruguaya de Historia Económica, 2003, Montevideo.

CURSOS, CONFERÈNCIES I SEMINARIS

CALVO CALVO, ANGEL

- *El telèfon a Espanya. Les concessions inicials*, Barcelona, gener de 2003, dins de les Jornades Commemoratives de la telefonia a Barcelona, Catalunya i Espanya.

CARBONELL ESTELLER, MONTSERRAT

- *Microcrédito, Consumo y Género: Enfoque desde la Historia para problemas de hoy*, México, 22/11/2002, a la Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM). Escuela Nacional de Estudios 'Acatlan'.
- *La institucionalización del microcrédito desde una perspectiva histórica: los montes de piedad en España*, México DF, 26/11/2002, a la Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales (FLASCO).
- *Microcrédito, familias y hogares en la Barcelona de finales del setecientos: Un ejemplo de economía social y cambio demográfico*, México DF, 28/11/2002, a l'Institut Mora de Historia.
- *Feminismo(s) y movimientos sociales desde una perspectiva histórica*, Chiapas (San Cristóbal de las Casas y Tuxla Gutiérrez, Mèxic), 08/2003, Seminario en la Universidad Autónoma de Chiapas: Facultad de Ciencias Económicas, San Cristóbal de las Casas (Chiapas) y Edificio del Rectorado de la UNAM, Tuxla Gutiérrez (Chiapas)

CATALAN VIDAL, JORDI

- Catalan, J., *La Seat del Desarrollo*, Cátedra Fundación Eduardo Barreiros para el estudio de la industria de la automoción en España, Madrid, 2002.

FERNÁNDEZ PÉREZ, PALOMA

- *Empresa y género en perspectiva histórica e internacional*, Sevilla, gener de 2003, Curs del Programa de Doctorat de Qualitat: *Economía, trabajo, producción: claves históricas y teóricas de la distribución mundial de la riqueza en la población femenina*, Universidad Pablo de Olavide.
- *Actividad empresarial femenina en perspectiva histórica en el mundo occidental, edades moderna y contemporánea*, Sevilla, 27/01/2003, Invitació del Programa de Doctorat de Qualitat *Economía, trabajo, producción: claves históricas y teóricas de la distribución mundial de la riqueza en la población femenina*, Universidad Pablo Olavide de Sevilla

HERRANZ LONCÁN, ALFONSO

- *Did Spanish Railways Fail? Some Conjectures on the So-called "Paradox of the Spanish Railways"*, Madrid, 2003, Seminario de Historia Económica. Universidad Carlos III,
- *Desequilibrios regionales en la dotación española de infraestructuras, 1860-1930*, Barcelona, 2003, Cafè-Seminari de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, Universitat de Barcelona.
- *Railroad Impact in Backward Economies: Spain, 1850-1913*, Barcelona, 2003, Economic and Business History Seminar, Universitat Pompeu Fabra

NADAL OLLER, JORDI

- *La Hispano-Suïza: mite i realitat d'una marca senyera d'automòbils*, Barcelona, 02/04/2003, Cafè-Seminari de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, Universitat de Barcelona

PASCUAL DOMÈNECH, PERE

- *La figura de Joan Mercader*, Igualada, 23/04/2003, Sant Jordi 2003, IES Joan Mercader.

SOLER BECERRO, RAIMON

- *Emigrar per negociar. L'emigració a Amèrica des de la comarca de Garraf: el cas de Gregori Ferrer i Soler, 1793-1853*, Vilanova i la Geltru, 23/04/2003, Sant Jordi 2003, IES Manuel de Cabanyes.

SOTO COMPANY, RICARD

- *Condicionants religiosos, polítics i econòmics dels països musulmans contemporanis*, Barcelona, novembre de 2003, Societat Catalana d'Estudis Històrics.
- *L'emigració de magribins i subsaharians a Europa*, Girona, febrer de 2003, Cicle de conferències *Globalització econòmica i solidaritat*, Universitat de Girona.
- *Anticolonialisme i islamisme als països musulmans: els exemples d'Algèria i d'Iran*, Palma de Mallorca, juliol de 2003, Curs *Les Revolucions*, Universitat les Illes Balears.
- *La guerra d'Iraq*, Granollers, abril de 2003, Conferència sobre la guerra d'Iraq. Museu de Granollers-Plataforma contra la Guerra.

SUDRIÀ TRIAY, CARLES

- Presentació del llibre de R. Soler, *Emigrar per negociar*, Vilafranca del Penedès, 11/01/2003, Museu de Vilafranca

TIRADO FABREGAT, DANIEL

- *The geographical concentration of industry across Spanish regions, 1856-1995*, Paris, 11/12/2002, Séminaire d'Economie Spatiale et Urbaine, Ecole Nationale Supérieure.
- *La concentración geográfica de la industria en España: Una propuesta de estudio desde la Historia Económica*, Madrid, 19/02/2003, Seminario Complutense de Historia Económica. Universidad Complutense de Madrid
- *La concentració geogràfica de la indústria en Espanya: una proposta d'estudi des de la Història Econòmica*, Barcelona, 26/02/2003, Seminari CAEPS, Universitat de Barcelona
- Tirado, D.; Pons, J., y Paluzie, E., *Industrial agglomeration and wage gradients: the Spanish Economy in the Interwar Period*, Third Spring School in Economic Geography, Dijon, 2003.

VALLS JUNYENT, FRANCESC

- *Compiendo con el champagne. Origen y desarrollo de la industria del cava y de los demás vinos espumosos*, Donostia-San Sebastián, 20/03/2003, IIIas Jornadas de Historia, Sociedad de Ciencias Aranzadi.

DOCÈNCIA IMPARTIDA PELS MEMBRES DEL DEPARTAMENT

ALCALDE CERAVALLS, RAFAEL

1. Història Social i Política. Diplomatura de Relacions Laborals a l'Escola de Relacions Laborals.

ANTOLÍN FARGAS, FRANCESCA

1. Història de l'Activitat Empresarial. Diplomatura en Ciències Empresarials de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

2. Història Econòmica Mundial. Diplomatura en Ciències Empresarials de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

ARGEMÍ D'ABADAL, LLUÍS

1. Història del Pensament Econòmic. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

BENAU i BERENQUER, JOSEP M.

1. Història Econòmica d'Espanya. Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

2. Història de l'Empresa. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

BLASCO MARTEL, YOLANDA

1. Ajudant de l'assignatura, Història Econòmica Mundial, a la Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

BOLADO CASTAÑERA, ELSA

1. Ajudant de l'assignatura Història del Pensament Econòmic. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques

CALOSCI, LAURA

1. Ajudant de l'assignatura, Història Econòmica Mundial, a la Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

CALVO CALVO, ANGEL

1. Història Econòmica Mundial. Diplomatura en Ciències Empresarials de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

CARBONELL i ESTELLER, MONTSERRAT

1. Història Política i Social Contemporània. Llicenciatura de Sociologia de la Facultat d'Econòmiques.

2. Història Política i Social Contemporània. Diplomatura en Gestió i Administració Públiques de la Facultat de Dret.

CASTAÑEDA PEIRON, LLUIS

1. Història Social i Política. Diplomatura de Relacions Laborals a l'Escola de Relacions Laborals.

CATALAN i VIDAL, JORDI

1. Història Econòmica d'Espanya. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

2. Història Econòmica Mundial del Segle XX. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

COLOMÉ i FERRER, JOSEP

1. Història Econòmica Mundial. Diplomatura en Ciències Empresarials de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

DURAN i PUJOL, MONTSERRAT

1. Història Econòmica Mundial. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

2. Història Econòmica de Catalunya. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

FELIU MONFORT, GASPAR

1. Història Econòmica Mundial. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

FERNANDEZ PEREZ, PALOMA

1. Història Econòmica d'Espanya. Diplomatura en Ciències Empresarials de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

2. Història econòmica d'Espanya. Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

GALÍ i IZARD, ROSER

1. Ajudant de l'assignatura, Història Econòmica Mundial, a la Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

GUTIÉRREZ POCH, MIQUEL

1. Història Econòmica d'Espanya. Diplomatura en Ciències Empresarials de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

2. Història Econòmica Mundial. Diplomatura en Ciències Empresarials de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

HERRANZ LONCAN, ALFONSO

1. Història Econòmica d'Espanya. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

LOZANO LÓPEZ DE MEDRANO, CELIA

1. Ajudant de l'assignatura, Història Econòmica Mundial, a la Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

LLUCH BRAMON, ROSA

1. Ajudant de l'assignatura, Història Econòmica Mundial, a la Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

LUCHETTI i FARRÉ, ANTONI

1. Història Política i Social Contemporània. Llicenciatura de Sociologia de la Facultat d'Econòmiques.

2. El Present com a Història (Orígens Històrics dels Conflictes Contemporanis). Llicenciatura de Sociologia de la Facultat d'Econòmiques.

NOGUÉS MARCO, PILAR

1. Ajudant de l'assignatura, Història Econòmica mundial, a la Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

PASCUAL DOMENECH, PERE

1. Història Econòmica d'Espanya. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

2. Història Econòmica de Catalunya. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

PASCUAL i ESCUTIA, JORDI

1. Història de les Doctrines Econòmiques. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

PLANAS MARESMA, JORDI

1. Història Econòmica Mundial. Diplomatura en Ciències Empresarials de l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials.

2. Història Econòmica Mundial. Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

RAMON MUÑOZ, RAMON

1. Història Econòmica Mundial. Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

SÁNCHEZ SUÁREZ, ALEJANDRO

1. Història Econòmica Mundial. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

2. Història Econòmica de Catalunya. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques

SAN JULIÁN ARRUPE, JAVIER

1. Ajudant a l'assignatura d'Història del Pensament Econòmic. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques

SOTO COMPANY, RICARD

1. Història Econòmica mundial. Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

SUDRIÀ TRIAY, CARLES

1. Història Econòmica Mundial del Segle XX. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

2. Història Econòmica de Catalunya. Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques

TELLO ARAGAY, ENRIC

1. Història Econòmica Mundial. Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

2. Economia, Ecologia i Societat, juntament amb Joandomènec Ros (Departament d'Ecologia) i Jordi Roca (Departament de Teoria Econòmica). Llicenciatura en Economia de la Facultat d'Econòmiques.

TIRADO FABREGAT, DANIEL AURELIO

1. Història Econòmica d'Espanya. Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses de la Facultat d'Econòmiques.

VALLS JUNYENT, FRANCESC

1. Història Política i Social Contemporània. Diplomatura en Relacions Laborals de l'Escola de Relacions Laborals.

YÁÑEZ GALLARDO, CÉSAR

1. Història Econòmica Mundial. Diplomatura en Ciències Empresariales de l'Escola Universitària d'Estudis Empresariales.

2. Història Econòmica d'Amèrica Llatina. Diplomatura en Ciències Empresariales de l'Escola Universitària d'Estudis Empresariales.

PROGRAMA DE DOCTORAT

Els Professors d'aquest Departament i membres del Departament d'Economia i Història Econòmica de la Universitat Autònoma de Barcelona realitzen, conjuntament, el Programa Interuniversitari de Doctorat en Història Econòmica. En la convocatòria de juny de 2003 ha estat distingit amb els *Ajuts per a programes de doctorat de les universitats catalanes en àrees de ciències socials i humanitats* (ADQUA 2003) de la Generalitat de Catalunya.

Director

Dr. Carles Sudrià Triay

Coordinador

Dr. Gaspar Feliu Montfort

Professors participants en el programa de doctorat

Dr. Jordi Nadal Oller

Dr. Lluís Argemí D'Abadal

Dr. Carles Sudrià Triay

Dr. Cesar Yáñez Gallardo

Dr. Daniel Tirado Fabregat

Dr. Jordi Catalan Vidal

Dr. Pere Pascual Domènech

Dr. Gaspar Feliu Monfort

Dra. Montserrat Duran Pujol

Dr. Alejandro Sánchez Suárez

Dr. Ricard Soto Company

Dr. Enric Tello Aragay

Dr. Josep Maria Benaul Berenguer

Aquest curs s'han impartit les següents assignatures:

Comerç i relacions econòmiques internacionals, segles XIX-XX

Dr. Carles Sudrià Triay

La industrialització en perspectiva comparada

Dr. Jordi Nadal Oller i Dr. Jordi Catalan Vidal

Estat, banca i finances

Pere Pascual Domènech

Principis d'Economia

Dr. Daniel Tirado Fabregat

Temes de Pensament Econòmic

Dr. Lluís Argemí D'Abadal

L'Europa preindustrial

Dr. Gapar Feliu Monfort

Societat i economia en l'Islam contemporani

Dr. Ricard Soto Company

CURS D' INTRODUCCIÓ A LA HISTÒRIA

Cursos de Transició Batxillerat- UB Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales SIAE-GOU

El curs d' *Introducció a la Història* ha tingut un objectiu ben concret: **posar un conjunt de coneixements i eines bàsiques en història, especialment mundial i contemporània, a la disposició dels estudiants que havien d'iniciar els estudis a la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales en aquest curs 2002-2003.** L'estudi dels mecanismes del desenvolupament econòmic, que és un dels aspectes centrals en l'assignatura d'*Història Econòmica Mundial*, comporta analitzar les interrelacions entre factors socials, polítics i econòmics. És per això que resulta indispensable tenir uns coneixements previs suficients d'història mundial. Desgraciadament, i com l'experiència docent demostra, no sempre és així. Les confusions cronològiques o la manca de coneixement dels principals esdeveniments polítics i socials acostumen a estar presents entre un nombre relativament elevat d'alumnes. I aquestes mancances acaben dificultant l'aprenentatge dels continguts de les assignatures d'història econòmica impartides pel Departament d'Història i Institucions Econòmiques i, a la fi, representen un seriós obstacle en la seva superació. D'aquesta manera, el curs d'*Introducció a la Història* pretén que, en acabar les sessions corresponents, els estudiants que hi han participat coneguin els principals esdeveniments polítics i socials de la història mundial, moderna i, sobretot, contemporània; disposin d'un marc cronològic i geogràfic que permeti situar els principals esdeveniments econòmics; i, finalment, que estiguin en condicions d'entendre i sistematitzar correctament textos en història econòmica.

Coordinador

Ramon Ramon Muñoz

Professors

Alexander Elu Terán

Celia Lozano López de Medrano

Pilar Nogués Marco

Daniel Vázquez Saavedra

TESIS DOCTORALS LLEGIDES

Alfonso Herranz Loncán

Infrastructure and Economic Growth in Spain, 1845-1935

Llegida a la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales de la Universitat de Barcelona, 2003, dirigida per Carles Sudrià Triay

RESUM:

La tesi analitza l'impacte de les infraestructures en el creixement econòmic espanyol durant el període 1845-1934. El seu objectiu inicial és la solució de dos problemes que han caracteritzat fins avui les interpretacions dels historiadors sobre aquest tema. En primer lloc, en la major part d'investigacions anteriors només s'havia analitzat un tipus concret d'actiu. En contrast, en aquesta tesi s'adopta una perspectiva agregada, que cobreix el conjunt de les infraestructures. En segon lloc, en la tesi s'ofereixen algunes respostes al principal debat historiogràfic que s'ha plantejat sobre el tema de les infraestructures espanyoles abans de la Guerra Civil i que ha romàs sense resoldre fins avui: el conflicte entre el elevat estalvi social dels ferrocarrils espanyols i l'aparent fracàs del sistema ferroviari, el qual s'hauria vist reflectit en els pèssims resultats de les companyies privades de ferrocarrils.

En la tesi es descriu l'evolució de la inversió en infraestructures al llarg del període d'anàlisi, i es mostra el paper predominant que van tenir els ferrocarrils dins aquell procés d'inversió, al menys fins el 1895. L'establiment d'una xarxa ferroviària en un període de temps relativament curt va ser el fet més important de tot el procés de construcció d'infraestructures y va donar un impuls intens a la dotació espanyola de capital social fix.

En la tesi també es mostra com les infraestructures eren relativament escasses en Espanya en comparació amb altres països europeus. Tanmateix, malgrat aquesta escassetat, la resposta de l'economia als increments en la dotació d'infraestructures va ser molt lenta durant el període estudiat. Aparentment, a pesar que les infraestructures eren fonamentals pel progrés de la industrialització espanyola, el país s'adaptava molt lentament a les noves condicions creades per la construcció de noves obres, degut a la presència de greus restriccions al creixement en altres àmbits de l'economia. Aquest resultat ha estat confirmat per l'anàlisi dels ferrocarrils. L'estudi del sistema ferroviari espanyol ha mostrat que, si bé el seu impacte econòmic va ser elevat, va trigar, però, molt temps a materialitzar-se. D'altra banda, a la tesi també es mostra com el subdesenvolupament de les institucions espanyoles va impedir una regulació adequada de la construcció i l'explotació del sistema ferroviari. Com a conseqüència, la situació de les companyies ferroviàries va ser sempre crítica, i la seva capacitat per oferir uns serveis acceptables va ser molt limitada. Amb aquestes darreres conclusions de la tesi es dona resposta a alguns aspectes del vell debat sobre l'impacte econòmic dels ferrocarrils espanyols.

TREBALLS DE RECERCA LLEGITS

PROGRAMA DE DOCTORAT EN HISTÒRIA I INSTITUCIONS ECONÒMIQUES

Liao Yamping

El comercio exterior textil de China con la Comunidad Europea (1978-2000), treball dirigit per Jordi Maluquer de Motes Bernet, 2003

Laura Calosci

Génova y la transformación del comercio mediterráneo de Cataluña (1815-1840), treball dirigit per Carles Sudrià Triay, 2003

GRUPS DE RECERCA

La recerca sempre ha estat un àmbit privilegiat en el Departament d'Història i Institucions Econòmiques. Com a conseqüència, els seus membres han desenvolupat una intensa activitat investigadora a l'entorn de tres grans àrees temàtiques: la història industrial i de l'empresa, l'economia pre-industrial i agrària i, finalment, la història del pensament econòmic.

GRUP DE RECERCA D'HISTÒRIA INDUSTRIAL I DE L'EMPRESA

(Consolidat de la Generalitat de Catalunya, 1995 SGR 209; 1998 SGR 00035; 2000 SGR 00009; 2001 SGR00028)

(Reconegut per la Divisió II, categoria A)

(Cap de les Xarxes Temàtiques 1999 XT 00040, 2001 XT 00024, 2003 XT 00056: 'Història Industrial i de l'Empresa'; amb les Universitats Pompeu Fabra, Autònoma de Barcelona, Màlaga i Santiago del Compostela)

Investigadors responsables

Dr. Carles Sudrià i Triay

Membres de l'equip

Dr. Jordi Nadal Oller
Dra. Francesca Antolín Fargas
Dr. Josep Mª Benaul Berenguer
Dr. Angel Calvo Calvo
Dr. Jordi Catalan Vidal
Dra. Paloma Fernández Pérez
Dr. César Yáñez Gallardo
Dr. Alejandro Sánchez Suárez
Sra. Ana Carreras Marín
Sra. M. Pilar Nogues Marco
Sra. Roser Galí Izard
Sra. Celia Lozano
Sr. Raimon Soler

Dr. Daniel Tirado Fabregat
Dr. Pere Pascual Domènech
Dr. Lluís Castañeda Peiron
Prof. Miquel Gutiérrez Poch
Prof. Alfonso Herranz Loncán
Prof. Ramon Ramon Muñoz
Sr. Marc Prat Sabartes
Dr. Francesc Valls Junyent
Sra. Lluïsa Pla Toldra
Sra. Yolanda Blasco Martel
Sra. Adrià Royes Riera
Sra. Laura Calosci

Antecedents, objectius a assolir i línies de recerca

El Grup de Recerca d'Història Industrial i de la Empresa té com a principals objectius tant el desenvolupament com la difusió de la investigació de la Història Industrial i de la Empresa. En particular, centra el seu treball en l'anàlisi del període contemporani (s. XIX i XX) i l'estudi de la economia catalana i espanyola, contemplades des d'una perspectiva comparada, on l'àmbit de la indústria i de la empresa europea ens serveixen de marc de referència.

Projectes públics

Industria y Empresa en España, 1780-1936: una perspectiva sectorial

DGES (PB98-1265)

1999-2002

Import 2.700.000 Pts

Investigador principal: Carles Sudrià

Centro y periferia en el desarrollo de Europa, 1870-1990

DGES (PB98-1187)

1999-2002

Import: 1.300.000 Pts

Investigador principal: Jordi Catalan

Estructura de mercado y organización de empresas: contribución desde la historia empresarial

DGES (PB98-1167)

1999-2002

Import: 800.000 Pts

Investigador principal: Francesca Antolín

Comissionat per a Universitats i Recerca

Proyectos de investigación para potenciar los grupos de investigación consolidados

Història Industrial i de l'Empresa

2000SGR00009

2000 - 2002

Import: 3.800.000Pts

Investigador principal: Carles Sudria Triay

Comissionat per a Universitats i Recerca

Proyectos de investigación para potenciar los grupos de investigación consolidados

Història Industrial i de l'Empresa

2001SGR00028

2002-2005

Importe: 36.661,74 €

Investigador principal: Carles Sudria Triay

Comissionat per a Universitats i Recerca
Creació de Xarxes Temàtiques
Història Industrial i de l'Empresa
2001XT00024
2001-2003
Import: 6.010 €
Investigador principal: Carles Sudria Triay

Comissionat per a Universitats i Recerca
Creació de Xarxes Temàtiques
Història Industrial i de l'Empresa
2003XT00056
2003-2004
Importe: 5.500 €
Investigador principal: Carles Sudria Triay

Història industrial i de l'empresa
Investigador principal: Carles Sudrià Triay
2002-2004
Universitat de Barcelona
Ajuts a la Recerca

Convenis

Intervención y regulación del mercado eléctrico español en el periodo 1939-1973.
Comisión del Sistema Eléctrico Nacional y la Universidad Complutense de Madrid.
1997-2001
Investigador principal: Carles Sudrià

GRUP DE RECERCA SOBRE ECONOMIES PRE-INDUSTRIALS I ASPECTES AGRARIS DE LES ECONOMIES INDUSTRIALS

(Reconegut per la Divisió II, categoria B)

Investigador responsable

Dr. Gaspar Feliu Montfort

Membres de l'Equip

Dra. Montserrat Duran Pujol
Dr. Ricard Soto Company
Prof. Jordi Planas Maresma
Rosa Lluch Bramón

Dr. Enric Tello Aragay
Dra. Montserrat Carbonell Esteller
Dr. Josep Colomé Ferrer

Antecedents i objectius a assolir i línies de recerca

El Grup de Recerca "Economies pre-industrials i aspectes agraris de les economies industrials" fou creat amb la finalitat de coordinar diferents iniciatives i treballs en curs dins del Departament d'Història i Institucions Econòmiques de la Universitat de Barcelona, molts d'ells relacionats amb grups de treball en altres departaments o universitats. El nexa comú és l'estudi de les economies pre-industrials, concepte que aplega el llarg període que va del segle IX al segle XIX.

Projectes públics

Formación y expansión del feudalismo catalán: evolución de las formas de acceso a la tierra y la renta feudal en Cataluña, Valencia y Mallorca, siglos VIII-XVI.

DGICYT PB-96-0291

1997-2000

Investigador principal: Gaspar Feliu

Tendencias a largo plazo en la demanda de bienes de consumo, 1650-1850.

DGICYT PB-96-0291

1997-2000

1.700.000 Pts

Investigador principal: Jaume Torras (UPF)

Secretaría de Estado de Universidades e Investigación

Programa Nacional de Promoción General del Conocimiento

El trabajo agrario y la inversión en capital-tierra en la formación de los paisajes agrarios mediterráneos noroccidentales: una perspectiva comparativa a largo plazo (s. XI-XX)

BXX2000-0534-02

2001-2003

Importe: 3.500.000 Pts

Investigador principal: Enric Tello Aragay

GRUP DE RECERCA D'HISTÒRIA DEL PESAMENT ECONÒMIC

(Reconegut per la Divisió II, Categoria Especial)

Investigadors responsables

Dr. Lluís Argemí d'Ababal

Membres de l'Equip

Dr. Jordi Pascual Escutia
Sr. Javier San Julián Arrupe

Sra. Elsa Bolado Castañera

Antecedents, objectius a assolir i línies de recerca

Aquest Grup de Recerca va començar a treballar com a tal fa més de deu anys, amb una recerca sobre la difusió de la fisiocràcia a Espanya, publicant un treball els Drs. Ernest Lluch i Lluís Argemí. Des d'aleshores, el grup ha continuat el seu treball, especialment sobre el tema del pensament econòmic a Catalunya i Espanya, tant pel que fa a autors espanyols (com ara Echegaray, estudiat per J. Pascual, o com Zuaznavar, estudiat per Javier San Julián), com pel que fa a la difusió de doctrines econòmiques estrangeres a Espanya (el pensament alemany, cameralista, en el segle XVIII, i la influència del krausisme i d'altres corrents del segle XIX, obres publicades o presentades a congressos internacionals pels Drs. Lluch i Argemí).

Les línies de recerca, que afecten a aquests dos temes, amb especial interès pel que fa a Catalunya, es plantegen com a línia de continuació en el futur, a fi de completar una imatge del que fou el pensament econòmic en el nostre país en una de les vessants menys estudiades fins ara: la recepció d'idees foranies, i la seva correcció a fi de fer-les adaptables al nostre context (força diferent d'aquell pel que foren creades). Això permet analitzar les formes generals de difusió i d'adaptació de les idees econòmiques, constatant l'existència de filtres que ajuden a destriar les idees més favorables d'aplicació en una política econòmica.

Projectes públics

Història del Pensament Econòmic

Investigador principal: Lluís Argemi d'Abadal

2001-2002

Universitat de Barcelona

Ajuts a la Recerca

ACTIVITATS REALITZADES PEL DEPARTAMENT

SEMINARIS DE RECERCA EN ECONOMIA

CAFÈ SEMINARI

(Universitat de Barcelona)

Alfonso Herranz Loncán

La distribució regional de les infraestructures espanyoles de transport (1860-1930)

L'origen de les divergències econòmiques entre les diferents regions espanyoles es remunta al menys al segle XVII, però el procés de divergència no va acabar de definir-se completament fins la industrialització. Els historiadors han inclòs sovint les desigualtats en la dotació d'infraestructures de les diferents regions entre els factors que expliquen les divergències interregionals. En aquest context, aquest article té dos objectius. En primer lloc, en ell s'ofereix una descripció de la distribució de les principals infraestructures espanyoles de transport entre mitjans del segle XIX i la Guerra Civil. I, en segon lloc, s'intenta estimar un model de dades de panel per conèixer les principals raons de les diferències en les dotacions de ferrocarrils i carreteres de les diferents regions espanyoles durant aquell període. La principal conclusió de l'article és que els factors institucionals i les característiques geogràfiques de cada àrea van exercir una forta influència sobre la distribució final de les infraestructures de transport entre les diferents regions espanyoles.

Jordi Nadal Oller

La Hispano-Suiza: mite i realitat d'una marca senyera d'automòbils

TALLERS DE RECERCA

(Departament d'Història i Institucions Econòmiques)

Setembre 2002 - Juny 2003

Luís Bértola (Universidad de la República, Montevideo, Uruguay):

Las Brujas del Sur: crecimiento económico y fluctuaciones cíclicas en Argentina, Brasil y Uruguay 1870-2002, 23 d'octubre 2002

Luís Bértola (Universidad de la República, Montevideo, Uruguay):

Primos ricos y primos empobrecidos: desempeño económico y distribución en sociedades de nuevo asentamiento del hemisferio sur, 17 d'octubre de 2002

J. Bradford De Long (Berkeley University):

Cornucopia: The pace of economic growth in the 2th century, 28 de novembre 2002

Fernando Collantes (Universidad de Zaragoza):

Despoblación y cambio estructural por defecto: las economías de montaña en el desarrollo de la España contemporánea (1860-2000), 5 de diciembre de 2002

Alejandra Irigoin (Universidad Carlos III):

Aspectos macroeconómicos de la independencia hispanoamericana. La producción de moneda en Sudamérica, 1800-1860, 12 de diciembre de 2002

Gaspar Feliu (Universitat de Barcelona):

La crisi catalana de la baixa edad mitjana: revisió, 15 de gener de 2003

Marc Prat (European University Institute):

Fabricantes, comerciantes y fabricantes-comerciantes: interrelaciones entre producción y comercialización en la industria algodonera catalana (1840-1868), 29 de gener de 2003

Jorge R. Saborido (Universidad de Buenos Aires):

Dimensiones económicas y políticas de la crisis argentina, 20 de febrer de 2003

Gabriel Oddone (Universidad de la República):

La Economía Política de los déficit fiscales en Uruguay, 26 de febrer de 2003

David S. Reher (Universidad Complutense de Madrid):

La transición demográfica vista como proceso global, 12 de març de 2003

Sergio Cremaschi (Università degli Studi del Piemonte Orientale "Amedeo Avogadro"):

Ética y teoría económica en la economía política clásica, 8 d'abril de 2003

Montserrat Duran (Universitat de Barcelona):

Consumo y producción de tejidos en Cataluña (siglos XVI al XVIII), 9 d'abril de 2003

Lluís Castañeda (Universitat de Barcelona):

El fracaso de un modelo descentralizado de control de las sucursales del Banco de España (1874-1900): un caso particular de la relación de agencia, 30 d'abril de 2003

Peter Temin (Massachusetts Institute of Technology):

Made in Germany: the German Currency Crisis of July 1931, 29 de maig de 2003

Antoni Lucchetti (Universitat de Barcelona):

El Fòrum Social Mundial i el moviment altermundialista (o hi ha vida després del capitalisme?), 4 de juny de 2003

Nuria Puig (Universidad Complutense de Madrid):

Redes empresariales de oportunidad en la España del siglo XX: el caso de la industria químico-farmacéutica, 11 de juny de 2003

Margarita Vilar (Universidade da Coruña):

La remuneración del trabajo según el nivel de cualificación y el crecimiento económico en España, 1914-1963, 18 de juny de 2003
